

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Šuka a soudců JUDr. Filipa Cilečka a JUDr. Marka Doležala v právní věci navrhovatelů **a) Města Otrokovice**, se sídlem v Otrokovicích, náměstí 3. května 1340, PSČ 765 23, identifikační číslo osoby 00284301, zastoupeného JUDr. Ing. Pavlem Schreiberem, advokátem, se sídlem v Brně, Jakubská 121/1, PSČ 602 00, a **b) Compas Capital Consult, s. r. o.**, se sídlem ve Sviadnově, Na drahách 247, PSČ 739 25, identifikační číslo osoby 62301730, zastoupeného Mgr. Bohdanou Šocovou, advokátkou, se sídlem v Olomouci, Palackého 641/11, PSČ 779 00, za účasti společnosti **Vodovody a kanalizace Zlín, a. s.** se sídlem ve Zlíně, třída Tomáše Bati 383, PSČ 760 49, identifikační číslo osoby 49454561, zastoupené JUDr. Petrem Tomanem, advokátem, se sídlem v Praze 2, Trojanova 2022/12, PSČ 120 00, o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 50 Cm 69/2005, 50 Cm 2/2007, o dovolání společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a. s. a navrhovatele b) proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. září 2012, č. j. 5 Cmo 108/2012-856, takto:

I. Dovolání navrhovatele b) **se odmítá.**

II. V rozsahu, v němž směřuje proti prvnímu výroku usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. září 2012, č. j. 5 Cmo 108/2012-856, v části, v níž odvolací soud změnil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19. prosince 2011, č. j. 50 Cm 69/2005-700, 50 Cm 2/2007, tak, že vyslovil neplatnost usnesení valné hromady společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a. s. konané dne 8. června 2005 o schválení návrhu na rozdělení zisku za rok 2004 včetně stanovení tantiém, a proti druhému výroku usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. září 2012, č. j. 5 Cmo 108/2012-856, **se dovolání společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a. s. odmítá.**

III. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. září 2012, č. j. 5 Cmo 108/2012-856, **se ve vztahu mezi navrhovatelem a) a společností Vodovody a kanalizace Zlín, a. s. ruší** v prvním výroku, s výjimkou části, v níž odvolací soud změnil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19. prosince 2011, č. j. 50 Cm 69/2005-700, 50 Cm 2/2007, tak, že vyslovil neplatnost usnesení valné hromady společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a. s. konané dne 8. června 2005 o schválení návrhu na rozdělení zisku za rok 2004 včetně stanovení tantiém, a ve čtvrtém a pátém výroku o nákladech řízení, a věc **se v tomto rozsahu vrací** odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

IV. Ve vztahu mezi navrhovatelem b) a společností Vodovody a kanalizace Zlín, a. s. **nemá** žádný z účastníků **právo** na náhradu nákladů dovolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením ze dne 19. prosince 2011, č. j. 50 Cm 69/2005-700, 50 Cm 2/2007, Krajský soud v Brně zamítl návrhy obou navrhovatelů na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a. s. (dále jen „společnost“) konané dne 8. června 2005 (výrok I.) a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 21. září 2012, č. j. 5 Cmo 108/2012-856, k odvolání navrhovatelů rozhodnutí soudu prvního stupně změnil ve vztahu k navrhovateli a) tak, že vyslovil neplatnost usnesení valné hromady přijatých k bodům 4, 6, 7 a 8 programu, to je usnesení o schválení řádné účetní závěrky za rok 2004 včetně seznámení se zprávou auditora a schválení návrhu na rozdělení zisku za rok 2004 včetně stanovení tantiém a rozhodnutí o odměňování členů představenstva a dozorčí rady, schválení změny stanov společnosti, volbě členů dozorčí rady a volbě člena představenstva, nevyslovil neplatnost procedurálních usnesení přijatých k bodům 1 a 2 programu (první výrok), potvrdil v rozsahu, v němž Krajský soud v Brně zamítl návrh navrhovatele a) na vyslovení neplatnosti usnesení přijatého pod bodem 9 programu kterým nebyl schválen návrh na pověření představenstva zvýšit základní kapitál společnosti (druhý výrok), a v němž zamítl návrh navrhovatele b) [třetí výrok], a rozhodl o nákladech řízení ve vztahu mezi navrhovatelem a) a společností (čtvrtý a pátý výrok) a ve vztahu mezi navrhovatelem b) a společností (šestý a sedmý výrok).

Jde přitom o třetí rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé, když usnesením ze dne 29. prosince 2009, č. j. 5 Cmo 308/2009-304, zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. února 2009, č. j. 50 Cm 69/2005-248, 50Cm 2/2007 (kterým soud prvního stupně zamítl návrhy obou navrhovatelů), a usnesením ze dne 31. března 2011, č. j. 5 Cmo 343/2010-469, zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9. června 2010, č. j. 50 Cm 69/2005-387, 50 Cm 2/2007 (kterým soud prvního stupně taktéž zamítl návrhy obou navrhovatelů).

Odvolací soud vyšel zejména z toho, že:

1) Společnost má od srpna 2000 zapsán v obchodním rejstříku zcela splacený základní kapitál ve výši 1.030.018.000 Kč, rozdělený na 962.431 akcií na jméno o jmenovité hodnotě 1.000 Kč, 67.586 akcií na majitele o jmenovité hodnotě 1.000 Kč a jednu akcii na jméno se zvláštními právy o jmenovité hodnotě 1.000 Kč. Akcie společnosti byly registrovány.

2) Podle článku 13 stanov společnosti jsou akcie na jméno převoditelné pouze mezi obcemi, které jsou stávajícími akcionáři společnosti a vlastní akcie na jméno, a pouze se souhlasem valné hromady společnosti.

3) Statutární město Zlín nabylo akcie společnosti v letech 1993 až 1995 a 1996 až 2000. V roce 2002 bylo vlastníkem 448.599 akcií na jméno (představujících 43,55% podíl na základním kapitálu společnosti) a 39.779 akcií na majitele (představujících 3,86% podíl na základním kapitálu společnosti). Celkem vlastnilo 488.378 akcií společnosti představujících 47,41% podíl na základním kapitálu společnosti.

4) Česká spořitelna, a. s. nabídla Statutárnímu městu Zlín dopisem ze dne 2. listopadu 2001 odkoupení akcií společnosti, a to v rámci společného projektu se společností Česká infrastruktura, a. s., jehož cílem bylo nabýt podíly ve většině vodohospodářských společností na Moravě, tyto společnosti konsolidovat a připravit na vstup strategického partnera. Další

nabídku na odkoupení akcií společnosti učinila Statutárnímu městu Zlín dopisem ze dne 24. ledna 2002.

5) Dne 8. října 2001 vyhlásilo Statutární město Zlín výběrové řízení na strategického partnera společnosti. Vítězem se stala společnost Jižní Vodárenská, a. s., jejíž ovládající osobou se posléze stala Česká infrastrukturní, a. s.

6) Valná hromada společnosti konaná dne 17. dubna 2002 neschválila vstup strategického investora.

7) Dne 26. dubna 2002 uzavřelo Statutární město Zlín (jako budoucí prodávající) a Česká spořitelna, a. s. (jako budoucí kupující) smlouvy o budoucích smlouvách o koupi akcií společnosti, jimiž se budoucí prodávající zavázal prodat budoucímu kupujícímu 309.424 a 139.174 akcií na jméno emitovaných společností. Téhož dne uzavřely obě strany i příkazní smlouvy, jimiž Statutární město Zlín jako příkazce udělilo České spořitelně, a. s. jako příkazníkovi příkaz k výkonu akcionářských práv ve společnosti vyplývajících z vlastnictví výše uvedených akcií na jméno (dále též jen „sporné smlouvy“). Na jejich základě byla Česká spořitelna, a. s. zmocněna k zastupování Statutárního města Zlín na valných hromadách společnosti, a to ve vztahu k 448.598 akciím na jméno.

8) Česká spořitelna, a. s. sice dne 2. května 2002 oznámila nabytí 43,55 % hlasovacích práv ve společnosti s tím, že je nebude vykonávat, avšak „balíkem smluv obdobným smlouvám ze dne 26. dubna 2002“ tato práva dne 16. července 2002 zčásti („do výše 39,2 % hlasovacích práv“) „postoupila“ společnosti Jižní vodárenská, a. s. a ponechala si pouze práva k 44.831 akciím představujícím 4,35% podíl na základním kapitálu.

9) Obdobně Česká spořitelna, a. s. postupovala i vůči dalším městům a obcím – akcionářům společnosti – a obdobnými smlouvami získala hlasovací práva k jejich akciím představujícím celkem 9.67% podíl na základním kapitálu společnosti.

10) Dne 5. prosince 2002 byly akcie společnosti vyřazeny z obchodování na veřejném trhu.

11) Dne 14. března 2003 Česká spořitelna, a. s. „převedla“ práva spojená s akciemi dalších měst a obcí (viz bod 9) a dále práva spojená se zbývajících 39.779 akciemi Statutárního města Zlín na Jižní Vodárenskou, a. s.

12) Dne 8. června 2005 se konala (napadená) valná hromada společnosti, která přijala procedurální usnesení (pod body 1 a 2 programu), a dále usnesení o schválení řádné účetní závěrky za rok 2004, o schválení návrhu na rozdělení zisku za rok 2004 včetně stanovení tantiém, a o odměňování členů představenstva a dozorčí rady (pod bodem 4 programu), usnesení o změně stanov (pod bodem 6 programu), a usnesení o volbě členů dozorčí rady a představenstva (body 7 a 8 programu). Naopak valná hromada nepřijala usnesení o pověření představenstva ke zvýšení základního kapitálu (pod bodem 9 programu). Valné hromady se účastnili akcionáři s akciemi o celkové jmenovité hodnotě 878.194.000 Kč, jež představuje 85,26 % základního kapitálu společnosti. Za Statutární město Zlín se valné hromady účastnil jako zástupce Karel Dvorský, který disponoval s jeho akciemi o celkové jmenovité hodnotě 488.378.000 Kč.

13) Podíl na zisku byl určen členům orgánů společnosti, dividendy mezi akcionáře rozděleny nebyly.

14) Dne 30. dubna 2004 schválila valná hromada společnosti návrhy smluv o prodeji části podniku společnosti a o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury. Téhož dne byly smlouvy mezi společností a Zlínskou vodárenskou, a. s. uzavřeny.

15) Dne 25. května 2004 Statutární město Zlín a Jižní vodárenská, a. s. uzavřely dohodu o vypořádání vzájemných vztahů, již byly zrušeny smlouvy o smlouvách budoucích o koupi akcií, Statutární město Zlín vrátilo část již zaplacené zálohy na kupní cenu ve výši 42.616.810 Kč a zbylou část ve výši 14.803.734 Kč si ponechalo jako odměnu za umožnění vykonávat akcionářská práva.

16) Smlouvou o koupi akcií Jižní vodárenská, a. s. prodala Statutárnímu městu Zlín 39.779 akcií na majitele za cenu 95 Kč za jednu akcii (jde o akcie, které Statutární město Zlín prodalo Stredoeuropskému makléřskému domu, a. s. a které posléze nabyla Jižní vodárenská, a. s.).

17) Návrh Compas Capital Consult, s. r. o. na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti konané dne 8. června 2005 byl soudem prvního stupně doručen dne 9. září 2005.

Na takto ustaveném základu odvolací soud dovodil, že navrhovatel b) podal návrh po uplynutí tříměsíční prekluzivní lhůty upravené v § 131 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“). Valná hromada se konala 8. června 2005, posledním dnem lhůty byl tudíž 8. září 2005. Navrhovatel b) však návrh podal až 9. září 2005. Ze spisu se přitom nepodává, že by tomuto návrhu předcházelo faxové nebo jiné (elektronické) podání. Proto usnesení soudu prvního stupně v části, již byl zamítnut návrh navrhovatele b), potvrdil (třetí výrok napadeného usnesení), a dále se rozhodnutím soudu prvního stupně zabýval toliko ve vztahu mezi navrhovatelem a) a společností.

Odvolací soud uzavřel, že ke dni 26. dubna 2002 pozbylo Statutární město Zlín postavení ovládající osoby, neboť s hlasovacími právy spojenými s akciemi na jméno v jeho vlastnictví mohla disponovat Česká spořitelna, a. s., která následně umožnila vykonávat tato hlasovací práva společnosti Jižní vodárenská, a. s. Česká spořitelna, a. s. hlasovací práva neobstarávala pro sebe, ale pro Jižní vodárenskou, a. s. Obě společnosti jednaly s cílem nabýt hlasovací práva ve společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a. s., a to za účelem prosazení tzv. provozního modelu (schválení smluv o prodeji části podniku a o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury). Stejný zájem – prosadit provozní model – mělo i Statutární město Zlín; proto přistoupilo na uzavření sporných smluv a ztratilo postavení ovládající osoby, neboť hlasovací práva přenechalo České spořitelně, a. s. a potažmo Jižní vodárenské, a. s.

V této souvislosti odvolací soud zdůraznil, že provozní model „nepočítal s tím“, že by akcie společnosti byly ve vlastnictví strategického partnera; naopak měly zůstat ve vlastnictví obcí jakožto veřejnoprávních korporací tak, aby společnost mohla žádat o dotace. Uzavření sporných smluv nesměřovalo k prodeji akcií společnosti, ale skutečným cílem bylo získání hlasovacích práv pro Jižní vodárenskou, a. s. za účelem prosazení provozního modelu.

Česká spořitelna, a. s., Jižní vodárenská, a. s. a Statutární město Zlín tak jednáním ve shodě ovládly ke dni 26. dubna 2002 společnost, a vznikla jim povinnost učinit nabídku převzetí podle § 183b obch. zák. Odvolací soud vyložil, že povinnost učinit nabídku převzetí zákon ukládá nikoliv pouze akcionářům, ale také osobám jednajícím s nimi ve shodě, aniž by tyto osoby musely nutně být také akcionáři cílové společnosti. Získáním podílu na hlasovacích právech se míní nejen převod vlastnictví akcií, ale i faktická možnost vykonávat hlasovací práva na základě vlastního uvážení bez ohledu na to, zda a na základě jakého právního důvodu jsou vykonávána, popř. ovlivňovat výkon hlasovacích práv jinou osobou (§ 66a odst. 6 obch. zák.).

Jelikož ani jedna z povinných osob (Česká spořitelna, a. s., Jižní vodárenská, a. s. a Statutární město Zlín) nabídku převzetí nečinila, dostaly se všechny do prodlení se splněním povinnosti podle § 183b obch. zák. a nejsou oprávněny vykonávat hlasovací práva na valných hromadách společnosti (§ 183g odst. 2 obch. zák.). Jelikož povinnost učinit nabídku převzetí trvá i poté, kdy dojde ke zrušení registrace, a do dne konání napadené valné hromady nebyla splněna, nebyly oprávněny na napadené valné hromadě hlasovat. V důsledku toho jsou usnesení přijatá valnou hromadou neplatná.

Usnesení, jímž byl schválen návrh na rozdělení zisku, je neplatné i pro rozpor s § 178 odst. 1 obch. zák., neboť jím bylo rozhodnuto o podílech na zisku pro členy orgánů společnosti, aniž by současně bylo rozhodnuto o dividendách pro akcionáře. V této souvislosti odvolací soud odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. února 2010, sp. zn. 29 Cdo 1326/2009, uveřejněné pod číslem 13/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 13/2011“), které je veřejnosti dostupné, stejně jako ostatní rozhodnutí dovolacího soudu přijatá po 1. lednu 2001, na webových stránkách Nejvyššího soudu.

Neplatnost procedurálních usnesení přijatých pod body 1 a 2 programu odvolací soud nevyslovil pouze proto, že porušení právních předpisů nemělo závažné právní následky [§ 131 odst. 3 písm. a) obch. zák.]. Konečně jde-li o návrh navrhovatele a) na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady pod bodem 9 programu, odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, neboť valná hromada dotčené usnesení nepřijala (není zde tudíž usnesení, jehož neplatnost by soud mohl vyslovit).

Proti usnesení odvolacího soudu podal dovolání navrhovatel b) [proti třetímu, šestému a sedmému výroku] a společnost (proti prvnímu, druhému, čtvrtému a pátému výroku).

Navrhovatel b) opírá přípustnost o § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. prosince 2012 (dále též jen „o. s. ř.“), máje za to, že jsou naplněny dovolací důvody vymezené v § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. a navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu (v napadeném rozsahu) zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí navrhovatel b) spatřuje v řešení otázky, zda „lze s ohledem na právní jistotu a předvídatelnost soudního rozhodnutí po více než sedmi letech trvání řízení zamítnout návrh pro opožděnost, popř. zda lze ztrátu dokumentu ze spisu (původní faxem odeslanou žalobu doručenu soudu dne 7. září 2005) přičítat k tíži navrhovatele“, a zda lze v situaci, kdy soud vyslovil neplatnost napadených usnesení valné hromady a výrok rozhodnutí je podle § 131 odst. 7 obch. zák. závazný pro každého, uložit dovolateli povinnost hradit náklady řízení.

Dovolatel tvrdí, že návrh odeslal dne 7. září 2005 faxem a současně předal k poštovní přepravě podání shodného obsahu; návrh byl tak podán včas. Je tedy pravděpodobné, že podání doručené faxem se ze spisu ztratilo. Dovolatel poukazuje na to, že ve věci rozhodoval třikrát soud prvního stupně a dvakrát odvolací soud, a je velmi nepravděpodobné, aby opožděnost návrhu „byla opomenuta ve všech pěti soudních rozhodnutích“. Zdůrazňuje, že s ohledem na dobu, která od podání návrhu uplynula, již není schopen předložit důkaz o odeslání návrhu faxem, má však za to, že s ohledem na okolnosti by to nemělo být kladeno jemu k tíži.

Společnost opírá přípustnost dovolání o § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., ohlašujíc naplnění dovolacích důvodů vymezených v § 241a odst. 2 písm. a) a b), odst. 3 o. s. ř.

a navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Dovolatelka odvolacímu soudu předně vytýká, že řízení zatížil vadami, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, poukazujíc zejména na skutečnost, že soudy vycházely z výpovědi Ing. Soldána, jenž byl vyslechnut jako svědek, ačkoliv byl v rozhodné době předsedou představenstva společnosti a měl být tudíž vyslechnut jako účastník řízení. Odvolací soud současně učinil z některých důkazů (smluv z 26. dubna 2002) odlišná skutková zjištění než soud prvního stupně, aniž tyto důkazy provedl. Navíc odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu podle dovolatelky neodpovídá požadavkům § 157 o. s. ř. a je nepřezkoumatelné.

Odvolacímu soudu vytýká nepředvídatelnost jeho rozhodování, když odvolací soud v řadě obdobných řízení mezi týmiž účastníky dříve dospěl k opačným právním závěrům.

V rovině dovolacího důvodu vymezeného v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. pak dovolatelka považuje především za nesprávný závěr o vzniku povinnosti učinit nabídku převzetí.

Podle názoru dovolatelky uzavřením výše popsaných smluv nedošlo ke změně ovládající osoby; tou bylo po celou dobu Statutární město Zlín. Statutární město Zlín, Jižní vodárenskou, a. s. a Českou spořitelnu, a. s. nelze podle dovolatelky považovat za osoby jednající ve shodě; to by bylo teoreticky možné pouze pro jednání Jižní vodárenské, a. s. a České spořitelny, a. s., které však nebyly akcionáři společnosti. Navíc u zástupců akcionářů nelze podle názoru dovolatelky pojmově hovořit o jednání ve shodě. Obě posledně uvedené společnosti na valných hromadách vystupovaly toliko jako zástupci akcionářů, nikoliv jako osoby, které nabyly hlasovací práva.

Odvolací soud dovodil, že Statutárnímu městu Zlín, Jižní vodárenské, a. s. a České spořitelně, a. s. vznikla povinnost učinit nabídku převzetí, aniž vzal v potaz, že Statutární město Zlín nabylo rozhodující podíl přesahující 40 % již v rámci privatizace v letech 1993 až 1995, a s ohledem na článek VIII odst. 28 zákona č. 370/2000 Sb. mu nevznikla povinnost učinit nabídku převzetí ani ke dni 1. ledna 2001, kdy nabyl účinnosti zákon č. 370/2000 Sb. Tato povinnost mu nevznikla ani poté, do ukončení registrace akcií, neboť město ani samo, ani (teoreticky) jednáním ve shodě nezískalo v této době podíl zakládající povinnost učinit nabídku převzetí. Jižní vodárenské, a. s. a České spořitelně, a. s. pak tato povinnost nemohla vzniknout již proto, že nebyly akcionáři společnosti, a ani jednáním ve shodě s akcionářem společnosti nezískaly podíl na hlasovacích právech, kterým by předtím akcionář nedisponoval, v takové výši, která zakládá povinnost učinit nabídku převzetí. Statutární město Zlín jednáním Jižní vodárenské, a. s. a České spořitelny, a. s. svůj podíl na akciích společnosti nijak nezvýšilo.

Konečně má dovolatelka za to, že zejména s ohledem na dobu, která uplynula od konání napadené valné hromady, je na místě postup podle § 131 odst. 3 obč. zák., neboť vyslovením neplatnosti přijatých usnesení by došlo k podstatnému zásahu do práv získaných třetími osobami v dobré víře.

Navrhovatel a) považuje napadené rozhodnutí za správné, dovolání společnosti v rozsahu, v němž směřuje do druhého výroku usnesení odvolacího soudu za nepřípustné, ve zbytku za nedůvodné a navrhuje, aby je Nejvyšší soud částečně odmítl a ve zbytku zamítl.

Navrhovatel b) má rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu napadeném společností za správné a dovolání společnosti za nedůvodné. Navrhuje, aby je Nejvyšší soud zamítl.

Nejvyšší soud předesílá, že rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z části první, čl. II bodu 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

1) K dovolání navrhovatele b):

V rozsahu, ve kterém dovolání směřuje i proti šestému a sedmému výroku napadeného usnesení o nákladech řízení, je objektivně nepřijatelné (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2002, sp. zn. 29 Odo 874/2001, uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Dovolání proti třetímu výroku usnesení odvolacího soudu může být přípustné pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. [o situaci předvídanou v § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nejde], tedy tak, že dovolací soud – jsa přitom vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně jejich obsahového vymezení (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) – dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam. Dovolatel však Nejvyššímu soudu žádnou otázku, jež by napadené rozhodnutí činila v této části zásadně právně významným, nepředkládá.

Závěr odvolacího soudu, podle něhož je tříměsíční lhůta k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady akciové společnosti, upravená v § 131 odst. 1 větě druhé ve spojení s § 183 odst. 1 obch. zák. lhůtou hmotněprávní, a návrh tudíž musí být v této lhůtě doručen soudu, a lhůtou prekluzivní, v důsledku čehož navrhovateli zaniká právo podat návrh podle označených ustanovení (a ztrácí tak aktivní věcnou legitimaci), je v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu (srov. rozsudek ze dne 13. ledna 1999, sp. zn. 1 Odon 101/97, uveřejněný pod číslem 5/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení ze dne 9. května 2000, sp. zn. 32 Cdo 4/2000, uveřejněné pod číslem 23/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, anebo usnesení ze dne 26. září 2000, sp. zn. 29 Cdo 703/2000, ze dne 11. dubna 2001, sp. zn. 32 Cdo 2516/2000, ze dne 2. května 2001, sp. zn. 32 Cdo 2872/2000 či ze dne 19. března 2003, sp. zn. 29 Odo 570/2002).

Jakkoliv lze dovolateli přisvědčit, že zánik jeho práva podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti měl být důvodem zamítnutí jeho návrhu již v prvním rozhodnutí ve věci samé, sama skutečnost, že se tak nestalo a soudy (až do vydání napadeného rozhodnutí) posuzovaly návrh dovolatele tak, jako by mu aktivní věcná legitimace svědčila, nemůže přivodit „obnovení“ jeho prekluzí zaniklého práva.

Tvrzení dovolatele, podle nichž návrh podal telefaxem již 7. září 2005 (tedy před uplynutím lhůty podle § 131 odst. 1 obch. zák.), neodpovídá obsahu spisu. Ani ze samotného podání doručeného soudu v pátek 9. září 2005 neplyne, že by šlo o písemné doplnění již telefaxem podaného návrhu.

K výtkám dovolatele, že s ohledem na dobu, která od zahájení řízení již uplynula, není s to nyní prokázat odeslání návrhu včas telefaxem, Nejvyšší soud poukazuje na povinnost advokáta vést o poskytování právních služeb přiměřenou dokumentaci, z níž by měl být zřejmý jeho postup při poskytování právních služeb (§ 25 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, a články 1 a 3 usnesení představenstva České advokátní komory číslo 9/1999 ze dne 8. listopadu 1999, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta vedené při poskytování právních služeb a o vedení evidence provedených konverzí). Podala-li zástupkyně dovolatele návrh telefaxem, měla by mít k dispozici doklad takový úkon prokazující. To platí tím spíše, bylo-li podání činěno (dle tvrzení dovolatele) až těsně před uplynutím zákonné prekluzivní lhůty.

Dovolání navrhovatele b) tudíž přípustné není a Nejvyšší soud je proto odmítl podle § 243b odst. 5, § 218 písm. c) o. s. ř. Výrok o nákladech řízení ve vztahu mezi společnostmi a navrhovatelem b) se opírá o § 243b odst. 5, § 224 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř., když dovolání navrhovatele b) bylo odmítnuto a společnosti náklady dovolacího řízení podle obsahu spisu nevznikly.

2) K dovolání společnosti:

Zkoumání, zda dovolání je objektivně přípustné, předchází – ve smyslu ustanovení § 243b odst. 5, § 240 odst. 1 a § 218 odst. 1 písm. b) o. s. ř. – posuzování tzv. subjektivní přípustnosti dovolání.

Je tomu tak proto, že k podání dovolání je oprávněn pouze ten účastník, v jehož poměrech rozhodnutím odvolacího soudu nastala újma (jakkoli nepatrná) odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. července 1999, sp. zn. 20 Cdo 1760/98, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročník 2000, pod číslem 7, ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 29 Cdo 2290/2000, uveřejněné pod číslem 38/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek či ze dne 30. června 2004, sp. zn. 29 Odo 198/2003).

Brojí-li dovolatelka i proti druhému výroku napadeného usnesení, jímž odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně v části zamítnutí návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady pod bodem 9, napadá výrok rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto v její prospěch; dovolání tudíž není v tomto rozsahu subjektivně přípustné.

Nejvyšší soud proto dovolání v této části odmítl podle § 243b odst. 5, § 218 písm. b) o. s. ř. jako nepřípustné.

V rozsahu, v němž směřuje proti prvnímu výroku napadeného rozhodnutí v části, v níž odvolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že vyslovil neplatnost usnesení valné hromady společnosti konané dne 8. června 2005 o schválení návrhu na rozdělení zisku za rok 2004 včetně stanovení tantiém, Nejvyšší soud dovolání, které je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., odmítl podle § 243b odst. 1 o. s. ř. jako zjevně bezdůvodné.

Učinil tak proto, že závěr odvolacího soudu, podle něhož je dalším důvodem neplatnosti označeného usnesení valné hromady rozpor s § 178 odst. 1 obch. zák. a judikaturou Nejvyššího soudu (R 13/2011), dovolatelka nenapadá a dovolacímu přezkumu jej neotevívá.

Uvedený závěr ob stojí jako samostatný důvod neplatnosti usnesení valné hromady o rozdělení zisku. Nejvyšší soud je přitom vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně jejich obsahového vymezení, a z jiných než dovolatelkou uplatněných důvodů napadené rozhodnutí přezkoumat nemůže (srov. ustanovení § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. a např. důvody nálezu Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2009, sp. zn. IV. ÚS 560/08, uveřejněného pod číslem 236/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Věcný přezkum posouzení ostatních právních otázek za tohoto stavu výsledek sporu ovlivnit nemůže. Proto Nejvyšší soud pokládá za nadbytečné zabývat se dovoláním v tomto rozsahu meritorně (k tomu srov. obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. května 1999, sp. zn. 2 Cdon 808/97, uveřejněné pod číslem 27/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2002, sp. zn. 20 Cdo 910/2000, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 3, ročník 2002, pod číslem 54, jakož i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2005, sp. zn. 29 Odo 663/2003, uveřejněné pod číslem 48/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Ve zbývajícím rozsahu je dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné.

Nejvyšší soud se nejprve – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod vymezený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

S ohledem na data uzavření výše popsaných smluv mezi Statutárním městem Zlín, dalšími obcemi – akcionáři společnosti, Českou spořitelnou, a. s. a Jižní vodárenskou, a. s., jakož i na datum vyřazení akcií společnosti z obchodování na veřejném trhu, jsou pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodná níže citovaná ustanovení obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. března 2003, tj. naposledy ve znění zákona č. 308/2002 Sb.

Ustanovení § 183b odst. 1 obch. zák. určovalo:

Jsou-li účastnické cenné papíry cílové společnosti registrované, je akcionář, který získá buď sám nebo společně s jinými osobami jednáním ve shodě (§ 66b) podíl na hlasovacích právech (§ 183d), který mu umožňuje ovládnutí společnosti (§ 66a), povinen do 60 dnů ode dne, který následuje po dnu, v němž akcionář tento podíl získá nebo překročí, učinit nabídku převzetí všem majitelům účastnických cenných papírů cílové společnosti. Podá-li tento akcionář žádost podle odstavce 8 nebo 11, prodlužuje se tato lhůta o dobu 20 pracovních dnů. Stejnou povinnost má i akcionář a osoby jednající s ním ve shodě, jejichž podíl na účastnických cenných papírech nebo hlasovacích právech získaný podle první věty dosáhne nebo překročí hranici dvou třetin a tří čtvrtin hlasovacích práv. Povinnost učinit nabídku převzetí vzniká dnem následujícím po dnu, v němž akcionář podíl, který tuto povinnost zakládá, získá nebo překročí.

Podle § 183b odst. 14 obch. zák. povinnost podle odstavce 1 má i osoba, jež sama nebo společně s osobami, s nimiž jedná ve shodě, ovládne akcionáře, který sám nebo spolu s osobami jednajícími ve shodě má podíl na hlasovacích právech v cílové společnosti v rozsahu stanoveném v odstavci 1.

Podle § 183g odst. 2 obch. zák. jestliže navrhovatel učinil nabídku převzetí v rozporu se zákonem, není smlouva uzavřená na základě takové nabídky neplatná, navrhovatel však nemůže vykonávat hlasovací práva v cílové společnosti spojená s účastnickými cennými papíry, jejichž nabytí založilo povinnost učinit nabídku převzetí. Je-li akcionář a osoby jednající s ním ve shodě, jimž vznikla povinnost učinit nabídku převzetí, v prodlení s plněním této povinnosti, nejsou oprávněny vykonávat hlasovací práva v cílové společnosti po dobu prodlení. Komise pro cenné papíry může rozhodnout, že navrhovatel, který porušil zákon pouze nepodstatně, může vykonávat hlasovací práva v cílové společnosti za podmínek uvedených v rozhodnutí. Zákaz výkonu hlasovacích práv platí také v případě, kdy nebyla v rozporu se zákonem nabídka převzetí učiněna vůbec.

Odvolací soud dovodil, že Česká spořitelna, a. s. a Jižní vodárenská, a. s. sledovaly – společně se Statutárním městem Zlín – stejný „cíl i záměr“, jednáním ve shodě ovládly společnost a vznikla jim proto povinnost učinit podle § 183b odst. 1 obch. zák. nabídku převzetí. S tímto právním posouzením věci Nejvyšší soud nesouhlasí.

Odvolací soud především přehlédl, že povinnost učinit nabídku převzetí zákon ukládal pouze (s výjimkou dále uvedenou) akcionáři cílové společnosti a osobám jednajícím s ním ve shodě. Jakkoliv osoba jednající ve shodě s akcionářem nemusí být také akcionářem cílové společnosti (a přesto může disponovat s hlasovacími právy ve společnosti – srov. zejm. § 66a odst. 6 obch. zák.), primárně vzniká povinnost učinit nabídku převzetí podle § 183b odst. 1 obch. zák. akcionáři cílové společnosti. Při posuzování, zda akcionář získal rozhodný podíl

na hlasovacích právech, se pritom přihlíží i k hlasovacím právům, s nimiž mohou disponovat osoby jednající s ním ve shodě.

Výjimku z uvedeného pravidla, kdy zákon ukládá povinnost učinit nabídku převzetí podle § 183b odst. 1 obch. zák. i jiné osobě než akcionáři cílové společnosti (a osobám jednajícím s ním ve shodě), představuje § 183b odst. 14 obch. zák. Podle posledně označeného ustanovení svědčí tato povinnost také osobám, které ovládly akcionáře majícího rozhodný podíl na hlasovacích právech v cílové společnosti. Pouze na okraj Nejvyšší soud podotýká, že porušení povinnosti učinit nabídku převzetí osobami vypočtenými v § 183b odst. 14 obch. zák. nevedlo ex lege k sistaci hlasovacích práv spojených s akciemi akcionáře, jehož povinné osoby ovládly (srov. § 183g odst. 5 obch. zák.).

V projednávané věci Statutární město Zlín vlastnilo akcie společnosti představující 47,41% podíl na základním kapitálu již před uzavřením sporných smluv. Jejich uzavřením žádný podíl na hlasovacích právech nezískalo, a povinnost učinit nabídku převzetí podle § 183b odst. 1 obch. zák. mu tudíž (v důsledku jejich uzavření) nemohla vzniknout. Česká spořitelna, a. s. a Jižní vodárenská, a. s. se v důsledku uzavření sporných smluv nestaly akcionáři společnosti, ani na jejich základě neovládly akcionáře společnosti majícího rozhodný podíl na hlasovacích právech; povinnost učinit nabídku převzetí tudíž nevznikla ani jim. Za této situace je pak nadbytečné posuzovat, zda lze Statutární město Zlín, Českou spořitelnu, a. s., a Jižní vodárenskou, a. s. považovat za osoby jednající ve shodě ve smyslu § 66b obch. zák. Není-li zde akcionáře, který by (výše popsáním jednáním) získal rozhodný podíl na hlasovacích právech (a to případně i s přihlédnutím k hlasům, s nimiž mohou nakládat osoby jednající s ním ve shodě), nelze uvažovat o vzniku povinnosti učinit nabídku převzetí podle § 183b odst. 1 obch. zák.

Nevznikla-li Statutárnímu městu Zlín, České spořitelně, a. s. a Jižní vodárenské, a. s. povinnost učinit nabídku převzetí, nestíhá akcionáře ani zákaz výkonu hlasovacích práv podle § 183g odst. 2 obch. zák. Statutární město Zlín, jehož zástupce se zúčastnil napadené valné hromady, tudíž mohlo hlasovací práva spojená se svými akciemi vykonávat a k jeho účasti bylo nutno přihlédnout jak ve vztahu k usnášeníschopnosti valné hromady, tak při počítání většiny potřebné pro přijetí usnesení valné hromady.

Jelikož právní posouzení věci odvolacím soudem není správné a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud – aniž se pro nadbytečnost zabýval dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a), odst. 3 o. s. ř. – usnesení odvolacího soudu ve zbývající části zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.), věc vrátil v tomto rozsahu odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

Právní názor Nejvyššího soudu je pro odvolací soud závazný (§ 243d odst. 1 část věty první za středníkem, § 226 odst. 1 o. s. ř.).

V novém rozhodnutí odvolací soud znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně řízení dovolacího (§ 243d odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 28. dubna 2015

JUDr. Petr Š u k, v. r.

Za správnost vyhotovení: Ingrid Rafajová, DiS.

předseda senátu